

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Ideja je — padla.

Izšla je druga številka »Edinstva«. Pričakovali smo, da bomo na uvodnem mestu čitali članek, ki bo poln navdušenja zagovarjal neobhodno potrebo, da se vnese v naše stanovske smerne ideje — oziroma besede, ker pozitivna ideja je že v njih — narodnega in državnega edinstva.

Pričakovali smo argumentov, ki nas bodo nepobitno prepričali in kjer se bo pobijalo naše stališče ter iznesli stvarni in nepobitni dokazi za pravilnost nasprotnega stališča in neobhodno potrebo ugoditve nasprotnemu stališču.

Pa zaman smo iskali od prve do zadnje strani, od prve do zadnje črke — same, celo zelo nizke osebnosti, s katerimi se hoče zopet pridobiti večino učiteljstva, niti ne za staro strujo, temveč le za osebna maščevanja. Ideja je torej padla...

Pa še nekje je ideja padla! Padla in propadla je ideja »narodnega in državnega edinstva« pri okrajnih učiteljskih društvih. Ne pozitivna ideja! Marveč ona ideja, ki je bila vržena med učiteljstvo kot preporno jabolko, kot jabolko za razdvojitve učiteljskih vrst. Tudi ta ideja je padla!

Zivi pa v učiteljstvu trdna zavest ter globoka, pozitivna, prava in zdrava ideja »narodnega in državnega edinstva«, temelječa in udejstvujouča se v stanovskem edinstvu.

To je dokazalo učiteljstvo ravno kar na zborovanjih sreskih učiteljskih društev. Ni se dalo zbegati in omajati, v trdni veri, da nihče ne dvomi, da bi z novimi smernicami krenil od pozitivne baze »narodnega in državnega edinstva«, ki je globoko zasidrana v srcih in pozitivnem delu slovenskega učiteljstva ter v smeri istega, nad čemer ne pusti učiteljstvo dvomiti. Učiteljstvo je odklonilo izigravanje te ideje...

Vstala pa je mogočna ideja stanovskega edinstva, mogočna baza lepše naše stanovske bodočnosti, nje neobhodna potreba, najpozitivnejša predstaviteljica čistega in neizigranega »narodnega in državnega edinstva«. Temelj istega in edina mogoča pot do istega!

Ideja stanovskega edinstva, stanovske solidarnosti in sloge vstaja. Rodila jo je potreba in težki časi, ki prihajajo in nas postavljajo pred velike naloge. Mogočno vstaja in še taki razkolni in prevratni revolucionarni poizkusi je ne ustavijo in ne zadržijo njenega pohoda, njene zmage. Revolucija, ki jo poizkušajo nekateri, nima pravega cilja, zdravega jedra. Revolucija ima svoje uspehe samo takrat, kadar stopi na pripravljena tla, ne pa, da se jo umetno dela. Uspeha sme pričakovati le, če se pojavi ob pravem času — proti nezdravim razmeram. To so sociološko utemeljeni pojavi! Zdrave

ideje pa se z razdiranjem ubiti ne more in proti njej se nima uspeha. Taka revolucija se maščuje nad onimi, ki si hočejo z njo pomagati, nad njenimi povzročitelji samimi...

Po desetletnem bratomornem stanovskem boju vstaja ideja stanovskega edinstva in stanovske sloge v obrambo skupnih interesov na popolnoma dozorelem in pripravljenem terenu. Učiteljstvo je prišlo do spoznanja, da je ta boj pogrešen, njemu v škodo.

Ideja stanovskega edinstva vstaja, da spasi učiteljski stan, da ga dvigne na višje, ne ozkosrčno, medsebojno stališče in ga usposobi za dvig šolstva in narodne prosvete v skladu z narodnimi zahtevami in interesi, kar je naša najvišja naloga v nacionalni državi in pri čemer rabimo medsebojnega miru in skupnega dela. Zato moramo koncentrirati vse dobre in pozitivne sile učiteljskega stanu za veliko državno nalogo in jih ne pustiti absorbirati v medsebojnem stanovskem boju.

Časi so prenesni, za državo prenevarni, da bi še nadalje celi stanovi trtili svoje sile v medsebojnih stanovskih bojih. Tega ni pri drugih kategorijah, ne pri meščanskošolskem učiteljstvu, ne pri srednješolskem, ne pri visokošolskem — zakaj bi pri nas moralo biti!

Država potrebuje dela, pozitivnega dela tudi na šolskem in prosvetnem polju — ne pa medsebojnega klanja in preganjanja.

Ideja je padla — padla je namreč ideja, da bi morale ostati naše stanovske vrste razdvojene po političnem naziranju in mesto nje vstaja ideja depolitizacije. To je ona ideja zaradi katere so nje propagatorje in pokretače nazivali za izdajice, za povzročitelje razkola, za slabšče in propagatorje nekega posebnega meglenege stanovstva, ki pa danes nepobitno prihaja, ne samo v učiteljskih vrstah, temveč tudi med drugim uradničtvom z veliko silo na dan; proglašali so jih ne vemo za kake krivce, za povzročitelje ne vemo kakih zločinov itd.

Ideja stanovskega edinstva je danes zmagala in ne ustavi je nihče več!

Predstavniki nove smeri, s temeljno idejo stanovskega edinstva se smatrajo lahko ravno zaradi tega za najpozitivnejše delavce na polju narodnega in državnega edinstva. Smatramo, da se imajo v svrhu trdnega narodnega in državnega edinstva ujediniti predvsem temeljni stanovi v državi na strokovnih in stanovskih platformah. S tem, da združimo vse učiteljstvo; srbsko, hrvatsko in slovensko ter vse učiteljstvo brez razlike politične in verske pripadnosti v državi na temelju stanovskega edinstva, na najtrdnejši in najrealnejši bazi za narod

in državo, t. j. na bazi dela za povzdigo šolstva, prosvete in učiteljstva, smo ustvarili s stanovskim edinstvom tudi popolno narodno in državno edinstvo v našem stanu in najtrdnejšo bazo za razšir-

jenje tega edinstva v najširše kroge naroda in države.

Padla je slaba, vstala zdrava ideja — padla je negativna in vstala pozitivna ideja!

Sestanek predsedstva UJU in poverjenikov UJU v Zagrebu.

Zakon o osnovnih šolah. — Pravila UJU: proporc, sindikalna osnova in drugi temelji. — Preganjanja in zaščita. — Za enotno organizacijo vsega učiteljstva. — Uradniški zakon. — Prijateljski sestanek z zagrebškim učiteljstvom.

(Dalje.)

ZAKON O OSNOVNIH ŠOLAH.

Predsednik V. Petrović je mnenja, da zakon za osnovno šolo ne bo prišel tako kmalu pred skupščino vendar moramo biti pripravljeni, zato smo razposlali vsem poverjeničtvom že znani osnutek osnovnošolskega zakona v dopolnilo. Iz poslanih predlogov in izprememb bomo izdelali končni osnutek ki ga pošlremo še enkrat vsem poverjeničtvom.

Pov. Popović predlaga, naj se vzpostavi za nameščanja in premeščanja učiteljstva oblastna komisija v Beogradu na centralna komisija, ki bo predlagala od oblastnih komisij predložene dvopredloge do enega prosilca v imenovanje.

Pov. Skuli. Ne moremo se strinjati z načinom kako se pri nas izdelujejo osnutki šolskih zakonov. Stojimo na stališču in smatramo da bi bil najprimernejši za naše prilike okvirni šolski zakon, ki bi dopuščal da bi se prilike nivoilirale sruva potom odredb in pozneje šele z zakonitimi določili.

Načelno stojimo na stališču, da je zakon o narodnih šolah kakršnega je predložila vlada v celoti odkloniti ker je po svoji izvedbi tehnično nemanikljiv.

Pri predloženih izpremembah dolagamo posebno važnost na člen 16. in kar je z njim v zvezi. Tu stojimo na načelnem stališču osemletne šolske obveznosti, ki naj se na deželi, posebej v selih, olajšuje v višjih letnikih s skrajšano učno dobo v zimskem času od novembra do konca marca (pouk vsak dan) in s posebnim tipom šole, t. i. polievrednimi nadaljevalnimi šolami oziroma s šolami za domačice (gospodinske šole).

S tem je dana kmetskemu prebivalstvu velika možnost da bodo v času ko potrebuje otroke doma za delo imeli iste doma hkrati pa bo šola dobila praktičen značaj.

Pri tem je treba skrbeti za primerno izobrazbo učiteljstva v tem pogledu in

za primerne honorarie učiteljstvu, kar predvideva člen 16. projekta.

Pov. Skavić je mnenja, naj bi se zakon ne imenoval okvirni ampak kako družave, ker se ti pojmi zelo mešajo in se misli pri tem celo na oblastno zakonodajo.

Tov. Dimnik želi da se projekt, ki ga misli min. predložiti skupščini, dobi pravočasno od ministrstva in se ga da tudi poverjeničtvom v razpravo da bode morlo na osnutku sodelovati vse učiteljstvo in se store primerni koraki pri poslancih v šolskem odseku oziroma zakonodajnem odboru. Vzbuditi bo treba tudi pozornost pri poslancih za naše zahteve in stališče

Tov. Milojević želi, da pozove Izvršni odbor seio Glavnega odbora predno pride do reševanja osnovnošolskega zakona.

Predsednik UJU se zahvali vsem članom konference za predloge in obljubi da se bo Izvršni odbor ravnal po danih nasvetih in storil vse da dobimo čim popolnejši zakon o osnovnih šolah.

Odobreno je bilo stališče, ki ga je povdarjal tov. Skuli s Dimnikovim dodatkom glede postopka

PRAVILA UJU.

Predvsem se je razvila debata, ki jo je otvoril poverjenik iz Zagreba tovariš Skavić ali naj ostanemo poverjeničtva ali naj se osnuje organizacija po oblastih. V debato so posezli skoraj vsi navzoči. Soglasno je prevladalo mnenje, naj ostanemo za sedaj dokler se prilike ne izpremene poverjeničtva. Lahko pa se bodo po potrebi nekatera poverjeničtva (beograjsko) delila, ako se bo pokazala potreba in če bo sposobnih mož za delo in vodstvo.

Glede načina volitev po novih pravilih se je razvila prav živahna debata. Tov. Popović je bil za proporc. tov. Skavić bi bil za proporc. le tedaj če

LISTEK.

ALBIN ČEBULAR:

Šolske razstave.

(Bela Krajina.)

(Dalje.)

3. Dragatuš.

Zakaj je tukaj še globokozačrtana, med tem ko je v okolici bližnji kakor oddaljenejši, že precej izhlapela? Tukaj se moramo opirati največ na fare. Črno-meli je razporežen promet. Ljudje, ki prihajajo semkaj, se nekako modernizirajo. Ne sejejo več v toliko meri konoplje in lanu, ker kupijo v mestu za male novce obleko in potrebno, toraj se jim ne izplača trud in skrb, katera bi nastopila v obratnem slučaju: zato izgineva tudi tukaj tip — bela obleka. V pretežni večini so črno oblečeni. Šolski okoliš: Petrova vas, Talčji vrh, Mavrlan in Dobliče, vsi ti ljudje spadajo pod črnomalisko faro torej so najmanj vsako nedeljo v Črnomlju kjer so se potom zadnjih desetletij, ko je iztekla železnica mimo Črnomlja, popolnoma prelevili. Tribučje sicer ne spada sem, vendar pa

jim je precej bližje nego v Adlešiče, zato se jih tudi precej odtrga semkaj.

Vse drugače je pa z Dragatušem. Vinico Adlešiči kjer so samosvoje fare, vse precej oddaljene od Črnomlja, s katerim imajo boli slab stik (sodišče kolodvor semeni): med tednom se zadržujejo ljudje v domačih vinogradih in na domačih niivah, le ob nedeljah gredo v središče svoje fare, torej so še precej izolirani od vnanjega sveta dasi jim ni tako daleč in imajo zategadelj še globoko usidrane narodne šere in običaje. Če se povrnemo torej nazaj tudi še globoko ornamentiko, katera živi, naibudneje cvete in se razvija na svetovnoznanjih pisanicah (piruhih).

Tudi dragatuška šola je pričela v veliki meri z izdelovanjem in narisavanjem hišnih števil, da že vsak mimoidoč potnik kateri gre skozi katerikoli kraj ki je tu vsolan, vidi na hiši tablico, opremljeno z obrobno ornamentiko, prepojeno z živo barvo samo od sebe privedujočo, okusno izdelano številko. Ta ornamentalna deščica vsakemu prišlecu stoji nehote pred očmi ter ga opozori na istovredne ornamentalne zaklade kateri se nahajajo v hiši sami bodisi na enem ali drugem predmetu.

Številni osnutki na papir nam kažejo priprave in sestave, predno se zavzame pravi naris. Vsak prostorček je skrbno porablen, okusno izpolnjen; stroga sigurnost se že kaže, kajti vsaka črta je na svojem mestu jasna, ne kakor je kie navada da je vse zmašeno na kup kakor na smetišču, v redi torej, kolikor pač moremo zahtevati od osnovnih razredov na tej šoli.

Ko se bo pot usmerila in utrdila na eni vrsti potem prestopijo tudi na drugo, t. i. po naravi in tako bodo gotovo izšli z obojestransko obdelavo iz leta v leto. Sedaj se šele vidi, kako lep in zanimiv je ta predmet ob katerem se zaradi učencev in učiteljev saj je izdelek res skoraj nepričakovan.

Pri rokotvornem pouku moramo nhalvalno omeniti izdelke, ki omogočujejo še pouk. N. pr.: v 3. šolskem letu obravnavajo Turke, zato so si naredili učilo iz cementa: hribček z obzidiem in cerkvičco kar imajo stalno med šolskim oknom. Daleje zasledimo stolce, na katerem je narejeno mostišče, na katerega so postavljene iz palčic sestavljene kočice, krite s slamo. Vse to omogoča jasnejšo nazornost da si laže ustvari učenec predstavo, laže pa tudi obvlada snov ter nam jo poda, ker kar here iz predmeta.

Če bi imel vsak razred posebej za svoje predmete take nazorne pripomočke da nahi jih nareda tudi učenci sami, če so še tako primitivno izdelani, bodo brezdvomno zbudili tudi one ki sne večno v razredu ki se ne ganejo iz razreda v razred, kajti stvar jih bo pričela zanimati ker so sami ustvariali oziroma pomagali četudi najmanj, in napredek bo zašel tudi vanje, kar prižgali se bodo, oživeli med tem ko bi v obratnem slučaju vedno boli topeli, ker jim ista večletna ponavljajoča se učna snov doni do učilnici.

Dalje zasledimo tudi precejšnje številno stolce sestavljenih iz palčic, katera naj bi bila za cvetice.

Razstava je prav dobro uspela, gledalcev je bilo precej — le po začrtani poti naprej!

4. Podzemeli.

Risanje se goji normalno; posebnih povdakov ni pripomniti kar je nazglasil že sam upravitelj, pač pa bi omenili pri rokotvornem pouku izdelavo lesenih krožnikov. Prav dobro ga je izvršil neki deček ki ga je tudi okrasil s slikami orodja katero rabi njegov oče.

(Dalje prih.)